5. Úřad nejvyššího kuchaře: Nejvyššímu dvornímu kuchaři podřízen jest: dvorní kontrolní úřad, 4 dvorní inspektoři stolní, 4 dvorní gardy potravní (vedoucí dohled nad potravinami určenými pro dvůr), v jichž čele jest jeden správec; dále přísluší nejvyššímu kuchtíku dohled ku dvorní kuchyni a ku 3 vrchním kuchařům, k dvorním sklepům, dvornímu cukrářství, skladům uhlí a dříví, osvětlování, ke koupelnám dvorním a k dvorním komorám stříbra a tabulí.

6. Úřad nejvyššího lovčího má dohled k dvorním honům; jemu přidělen jest jeden správce (úřadu) a 4 pomocní úředníci, jeden lesmistr, 4 dvorní myslivci a 19 myslivců v císařských revírech.

III. Ostatní dvorské úřady.

1. Generální intendance obou dvorních divadel.

2. Generální ředitelství císařských soukromých a rodinných statků; přednostou jest generální ředitel, jemuž přikázán jest jeden skutečný vládní rada a 2 skuteční dvorní sekretáři a personál pomocný (expeditor, registrátor a 2 officiálové). Generálnímu ředitelství podřízeno jest: departement účetní, ředitelství statků soukromých a rodinných ve Vídni, které spravuje 6 císařských statků v Dolních Rakousích, 1 v Horních Rakousích, 1 ve Štýrsku, 1 na Moravě a 3 v Uhrách; ředitelství cís. soukromých a rodinných statků v Praze, které má ve správě 10 císařských statků v Čechách a to: v Zákupech, v Ploškovicích, ve Zvoleňovsi s Kolčem, v Buštěhradu, v Tachlovicích, v Kácově, v Koruně-Poříčí, v Bystré, v Německé Bělé, v Beznu, ve Smiřicích, v Cerekvici; c. a k. dvorní fideikomisní knihovna.

3. Nejvyšší kabinetní kancelář, v jejíž čele stojí ředitel kabinetní; dále jest 5 kabinetních sekretářů (jeden tajný rada, 1 skutečný dvorní rada a tři skuteční vládní radové), 10 kabinetních koncipistů (skutečných dvorních tajemníků) a personál pomocný.

4. Nejvyšší dvorní služba vojenská:

a) Kancelář vojenská s přednostou v čele, a sestávající dále z 1 dvorního rady, 1 sekčního rady, ze 4 tajemníků a z úředníků pomocných.

b) Pobočníky (adjutanty) císařovými jsou: jeden generální adjutant (generální adjutantura zřízena byla teprve r. 1851 a prvním generálním adjutantem byl bývalý sborový velitel pražský hrabě Grünne r. 1899 na odpočinek odešedší) a 7 křídelních pobočníků.

IV. Dvořenínstvo císařovny. V čele dvořenínstva císařovnina jest nejvyšší hofmistr a nejvyšší hofmistrová; ku dvořenínstvu náleží dále 2 dvorní dámy, jedna předčítatelka, jeden tajemník a jeden adjunkt tajemníka; službu dvorních komorních opatřují: jedna dvorní kadeřnice, jedna komornice, jedna komorná, jedna pokojská a jeden strážce dveří sálových.

V. Dvořenínstvo ostatních členů císařské rodiny záleží při plnoletých členech z jednoho nejvyššího hofmistra (z jedné nejvyšší hofmistrové), po případě z představeného komory, z tajemníka, ze služebného komořího, při nezletilých členech císařského domu pak z vychovatele, po případě guvernantky, dvorní dámy a ze služebního personálu.

Úřady evidenční (vojenské).

Úředním tímto výrazem rozuměti jest buďto ono místní velitelství neb ono doplňovací okresní velitelství (po případě ono doplňovací země-branecké okresní velitelství), v jehož obvodu bydlí neaktivní osoby vo-

jenské (pokud se týká, osoby zeměbranecké) všech částí vojska a všech šarží, invalidi, vojenští pensisté, vojenské vdovy a sirotci, vojenští stipendisté a poddůstojníci dosud sice ještě neustanovení, ale certifikátem již opatření. Veškery tuto uvedené osoby poukázány jsou se všemi svými osobními záležitostmi vojenského rázu na příslušný evidenční úřad jakožto služební úřad I. stolice a musí tudíž veškery písemnosti (podání, žádosti, oznámení atd.) naznačené povahy u těchto evidenčních úřadů být podány a nečiní se tu rozdílu, kterému úřadu písemnost dotyčná svědčí. (Srv. čl. »Velitelství doplňovací okresní«).

Úřady farní viz Obce farní.

Úřady finanční.

I. Pojem a význam.

Čím různější a dalekosáhlejší jsou úkoly státu, tím více potřebí hmotných prostředků k plnění státního účele; tyto hmotné prostředky čerpají se ze dvou hlavních pramenů, jednak ze státního jmění, jednak z přímých a nepřímých daní. Právo státu opatřiti si tyto prostředky ku své existenci způsobem a měrou zákony dovolenými, označuje se jako státní finanční výsost (potestas cameralis), jež jeví se ve finanční správě. Prospěšná, potřebám státu, jakož i obecnému blahu rovnou měrou vyhovující finanční správa jest nejlepším a nejpodstatnějším základem zdárného rozkvětu státního; zásady finanční správy státu vyplývají tedy částečně z pojmu a účele státu, částečně ze základních pravidel, jež jsou pro každé zdravé hospodářství všeobecně uznávány. Stát vykonává svoji finanční výsosť zvláštními orgány — finančními úřady — tedy úřady, jimž připadá úkol obstarávati správu a vybírání státních příjmů dle pravidel jim vykázané kompetence, jakož i úkol dohlížeti na zachování a ochranu státních financí a státního jmění a trestati sem spadající porušení práv; všem těmto úřadům, mají-li svému úkolu dostáti, třeba jednotného vedení, přesného a přísného dohledu a kontroly.

II. Dějinný vývoj.

V rakouském finančnictví uplatnily se zvlášť dva momenty: jednak trvalé zdomácnění systému přímých daní a jednak jakási stabilita ve vybírání nepřímých daní spotřebních; ty datují se již ze 14. století. Četné války s Turky přivodily vybírání mimořádných daní; v Čechách byla v 16. stol. jednou z nejdůležitějších přímých daní všeobecná daň ze jmění. V tomtéž století všeobecně zavedena v Čechách a téměř současně i ve Slezsku daň pivní a dále i značná cla hraničná. Gindely vypočítává, že se příjmy na daních v Čechách od Ferdinanda I. až do časů třicetileté války zčtvernásobily. Za Karla VI. a ještě více za Marie Terezie a Josefa II. nastoupily různé berní reformy. Všechny tyto okolnosti měly však trvalý vliv na finanční správu; neboť čím je pole veřejných daní rozsáhlejší, tím je nutnější ustanoviti pro všechna odvětví finanční správy vhodné orgány. Finanční orgány neměly jednotné organisace, byly decentralisovány a každá dědičná země měla i svou finanční správu. Proto čím dále tím více bylo potřebí centralisace; leč teprve v letech třicátých zdařilo se ustanoviti pro finanční správu centrální úřady, jež rychle zapustily pevné kořeny a následkem svého zdárného působení staly se základem, na němž zbudovány dnešní finanční úřady. V letech 1831 a 1833 zřízeny totiž ústřední úřady pro finance a to: spojené správy komorních důchodků (1831) a okresní správy komorních důchodků (1833); jak již jméno na-